

Aan: Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur – Natuur- en Landschapbeheer

Betreft: Internetconsultatie aanpassing doelstellingen Natura 2000.

Geachte heer, mevrouw,

Wij namen kennis van de voorgestelde nieuwe landelijke doelen Natura 2000 en de internetconsultatie die u hieromtrent heeft geïnitieerd.

Als behartiger van de belangen van de natuur in Oost-Zeeuws-Vlaanderen hebben wij deze doelen bestudeerd en bij dezen willen wij graag commentaar leveren op deze voorstellen. Bovendien hebben wij nog aanvullende suggesties die naar onze mening zouden kunnen leiden tot een effectief natuurherstel in Nederland, wat het doel is van de Natura 2000-wetgeving. Naar onze mening schieten de voorgestelde conceptdoelen nog tekort. Wij lichten dat hieronder puntsgewijs toe:

1. Voorgestelde landelijke doelen voor soorten en habitattypen zijn deels te laag

Een deel van de voorgestelde landelijke doelen die zijn gebaseerd op wat ecologisch haalbaar is in 2050 is volgens ons te laag. Er zit een groot gat tussen deze ecologisch haalbare doelen en de geadviseerde referentiewaarden die nodig zijn om de betrokken natuurwaarden in een gunstige staat van instandhouding te brengen en houden. Wij verzoeken u de landelijke doelen aan te scherpen door de bovengrens van de wetenschappelijke bandbreedtes als uitgangspunt te nemen bij de habitattypen en de voorgestelde maximaal haalbare hersteldoelen voor vogels en andere beschermde soorten om te zetten in een tussendoel voor 2030 en het einddoel te verhogen tot een waarde die dichterbij de geadviseerde gunstige referentiewaarde ligt.

2. Ontbrekende doelen voor soorten binnen en buiten Natura 2000

Voor meerdere soorten zijn nog geen landelijke doelen geformuleerd. Dit betreft onder andere de vogelsoorten (broedvogels en niet-broedvogels) waarvoor nog Natura 2000-gebieden moeten worden aangewezen. Het gaat daarbij onder andere om relatieve nieuwe broedvogels als kraanvogel, middelste bonte specht, oehoe en zeearend. Tevens ontbreken de doelen voor stadsvogels en boerenlandvogels buiten Natura 2000-gebieden. Ook voor deze soorten zijn er herstelverplichtingen. Wij verzoeken om landelijke doelen ook voor deze vogelsoorten en alle andere beschermde dier- en plantensoorten vast te stellen.

3. Doelen voor ‘Nieuwe Natuur’

Nieuwe natuurgebieden, die vaak ontstaan als gevolg van compensatiewerken, zoals in onze streek het getijdengebied van de Hedwige-polder nabij Saeftinghe, hebben een belangrijke ecologische functie ter versterking of vervanging van bestaande Natura 2000-gebieden. Bij de aanleg van deze gebieden wordt vaak getracht ook recreatieve functies onder te brengen. Het gevolg hiervan is dat door de recreatiedruk de ‘nieuwe natuur’ niet tot volwaardige ontplooiing kan komen en achterblijft in waarde bij de natuur die verloren is gegaan. Wij verzoeken u daarom ook regelgeving op te nemen waarbij er doelen gesteld worden voor ‘Nieuwe Natuur’ die minimaal even hoog of hoger zijn dan de doelen die gelden of golden voor de gebieden waarvoor gecompenseerd moet worden.

4. Onvoldoende onzekerheidsmarge

Het hanteren van het strikt noodzakelijke als doel, zonder marge voor onzekerheden in uitvoering en ecologische condities, maakt dat het niet halen van een doel automatisch leidt tot het niet behalen van de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is het juridisch en ecologisch kwetsbaar beleid. Door doelen iets hoger te stellen dan het strikt noodzakelijke wordt ruimte gecreëerd voor tegenvallers én flexibiliteit bij

gebiedsgerichte afwegingen. Wij verzoeken u om in de definitieve vaststelling van de doelen structureel een ecologische onzekerheidsmarge in te bouwen, zodat het beleid juridisch robuuster en ecologisch effectiever wordt.

5. Onvoldoende aansluiting op de Natuurherstelverordening

Wij adviseren om alle landelijke doelen nauw(er) aan te laten sluiten bij de doelen en termijnen die als resultaatsverplichtingen zijn opgenomen in de Natuurherstelverordening. Wij verzoeken u de voorgestelde doelen voor habitattypen in lijn te brengen met de verplichtingen uit de Natuurherstelverordening door minimaal de volledige benodigde referentieoppervlakte als uitgangspunt te hanteren. Wij verzoeken u daarnaast om zo spoedig mogelijk onderzoek uit te zetten om de herstelopgave voor de habitat van alle vogelsoorten en alle andere beschermde soorten te laten kwantificeren door de onderzoeksinstellingen, zodat de resultaten daarvan kunnen worden meegenomen in het nationale herstelplan.

6. Bereiken van doelen vereist uitbreiding van het natuurnetwerk

Het vaststellen van de nieuwe landelijke doelen heeft volgens de toelichtende notitie geen directe consequenties voor het Natura 2000 netwerk in Nederland, maar zij zijn wel richtinggevend voor de maatregelen die nodig zijn om deze doelen te bereiken. Gelet op het feit dat de herstelopgave zeer groot is (ruim de helft van de soorten en het leeuwendeel van de habitattypen in Nederland bevindt zich in een ongunstige staat van instandhouding) en het realiseren van deze opgave zwaar leunt op het Natura 2000 netwerk, is het zaak om dat netwerk robuuster te maken. Wij verzoeken u daarom om vaart te maken met het afronden van het natuurnetwerk Nederland en het aanwijzen van kwalificerende belangrijke vogelgebieden als nieuwe Vogelrichtlijngebieden, o.a. voor weidevogels als de grutto in het landelijk gebied en zee- en kustvogels op de Noordzee. Dat is geen vrijblijvende keuze, omdat de Vogelrichtlijn verplicht om deze gebieden aan te wijzen als Vogelrichtlijngebieden.

7. ‘Verroompotisering’ van de natuurgebieden tegengaan

Het combineren van recreatie en natuur is in een dichtbevolkt land als Nederland iets wat wij steunen. Er zijn echter grenzen die als zij overschreden worden leiden tot verlies van de natuurfunctie. In de Natura2000-gebieden kan door middel van het beheerplan rekening gehouden worden en kan de recreatie betoogd worden. In natuurnetwerkgebieden is dit echter niet het geval. Een schrijnend voorbeeld hiervan in ons werkgebied is de ‘Otheense Kreek’. Dit gebied, dat onderdeel uitmaakt van Natuur Netwerk Zeeland, is in de afgelopen jaren door een immer hogere druk van allerlei vormen van recreatie en door oprukkende woningbouw verworden tot een ‘stadsplas’. De ecologische functie in Natuur Netwerk Zeeland loopt daarmee ernstig gevaar. Wij vragen daarom mede vanwege dergelijke voorbeelden, om ook voor natuurnetwerkgebieden, die zoals onder 6. betoogd zo belangrijk zijn voor het realiseren van de doelstellingen betreffende Natura2000-gebieden, normen vast te leggen voor wat betreft het gebruik in dubbelfuncties als bijvoorbeeld recreatiegebied. De huidige wetgeving geeft daar onvoldoende handvatten voor.

8. Toekomstige aanpassing van gebiedsdoelen moet voldoen aan wettelijke vereisten

De nieuwe landelijke doelen zullen moeten worden vertaald naar de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor de individuele Natura 2000-gebieden in Nederland. Daarvoor zullen de aanwijzingsbesluiten gewijzigd moeten worden om bepaalde habitattypen en/of soorten toe te voegen of verwijderen en doelen te verhogen of verlagen. Wij benadrukken dat het van groot belang is om de wijziging van de aanwijzingsbesluiten voor het aanpassen van de gebiedsdoelen zorgvuldig voor te bereiden en uit te voeren op basis van gedegen ecologisch onderzoek. Daarbij moet te allen tijde worden voldaan aan de toepasselijke wettelijke vereisten, waaronder het verslechteringsverbod dat geldt voor alle Natura 2000-gebieden.

9. Verlies aan kwaliteit en functie van hoogwatervluchtplaatsen

Hoogwatervluchtplaatsen (hvp's) zijn essentieel voor tal van vogelsoorten, zeker in getijdengebieden als Natura2000-gebied de Westerschelde. Helaas neemt de kwaliteit en beschikbaarheid van deze rustplekken steeds verder af. Dit heeft twee oorzaken. Enerzijds worden hvp's in toenemende mate verstoord door recreatiedruk, waardoor vogels gedwongen worden om uit te wijken of energie verspillen aan verstoring.

Anderzijds worden veel bestaande hvp's vaker overspoeld door de combinatie van zeespiegelstijging en de dynamiek van de vaargeul, wat leidt tot grotere waterverplaatsing en meer golfslag. Tegelijkertijd blijft de natuurlijke opbouw van nieuwe schorren uit, onder andere door de afslag van bestaande schorren ten gevolge van deze dynamiek. Hierdoor verdwijnt schorrenhabitat structureel sneller dan het zich kan herstellen. Deze ontwikkeling is funest voor trekvogels en steltlopers, die afhankelijk zijn van veilige rustplekken bij hoogwater. Wij verzoeken u daarom om:

- het behoud en herstel van voldoende, veilige en verstoringsvrije hvp's expliciet op te nemen als onderdeel van de landelijke Natura 2000-doelen;
- bij vaargeulverdieping en andere infrastructurele ingrepen in getijdengebieden structureel rekening te houden met de gevolgen voor schorrenafslag en de beschikbaarheid van hoogwatervluchtplaatsen;
- en te investeren in het herstel van schorrenaanwas en de aanleg van alternatieve hoogwatervluchtplaatsen waar bestaande verdwijnen.

Wij danken u voor de mogelijkheid tot inspraak en hopen dat bovenstaande aandachtspunten worden meegenomen bij het vaststellen van de definitieve landelijke doelen en het vervolgproces. Mocht u naar aanleiding van bovenstaande vragen hebben, behoefte aan overleg of anderzijds meer toelichting wensen, dan kunt u contact opnemen met:

Mw. M. Sponselee
E-mail spons022@planet.nl
Koningsdijk 5
Hengstdijk

Wetlandwacht voor vogelbescherming nederland voor de oostelijke Westerschelde.

Ik blijf graag op de hoogte van de behandeling van deze zienswijze.